

Tiedoksianto: Kirkkonummen uimahallin erityisuimakortin myöntämisperusteet

Vammaisneuvosto 02.03.2023 § 13

59/12.04.00/2023

Valmistelija	Hallinnollinen sihteeri Emilia Tiainen etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihde)
Päätösehdotus	Vammaisneuvosto merkitsee tiedoksi sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan päätöksen.
Käsittely	
Päätös	Vammaisneuvosto päätti merkitä tiedoksi sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan päätöksen.
Tiedoksi	
Selostus	
Päätöshistoria	
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 02.02.2023 § 9	
Valmistelija	Vapaa-aikapalveluiden suunnittelija Ville Saikko, Nuoriso- ja liikuntapäällikkö Päivi Sorvari etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihde)
Päätösehdotus	Sivistysjohtaja Ikonen Eeva-Kaisa Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää 1 Kirkkonummen uimahallin erityisuimakortin myöntämisperusteet liitteen mukaisesti 1.3.2023 alkaen. 2 todeta, että alla olevassa selostusosassa olevat vastaukset ovat riittäviä vammaisneuvoston ehdottamiin muihin etuuksiin, jotka eivät liity erityisuimakortin myöntämisperusteisiin.
Käsittely	Vapaa-aikapalveluiden suunnittelija Ville Saikko oli asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.
Päätös	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti.
Tiedoksi	Vammaisneuvosto
Selostus	Kirkkonummen vammaisneuvosto on lähestynyt 25.9.2022 Kirkkonummen sivistys- ja vapaa-aikalautakuntaa esityksellään Kirkkonummen uimahallin erityisuimakortin perusteiden päivittämisestä.

Taustaa

Erityisuimakortti on uimahallin vuosikortti, joka myönnetään kirkkonummelaisille tietyin lääketieteellisten perusteiden mukaisesti omaehtoisen uinnin tukemiseksi. Erityisuimakortti oikeuttaa yhteen uintikertaan päivässä uimahallin aukioloaikoina.

Kirkkonummen uimahallin nykyisin voimassa olevat erityisuimakorttien myöntämisperusteet on päätetty liikuntalautakunnassa 11.2.2016 § 8. Myöntämisperusteiden mukaisesti erityisuimakortin voi lunastaa suoraan uimahallin kassalta Kela-kortilla, näkövammaiskortilla tai invalidien henkilökohtaisella, kuvallisella pysäköintiluvalla. Kela-kortissa oleva koodi osoittaa perusteen. Näiden lisäksi oikeuden korttiin voi hakea nuoriso- ja liikuntapalveluista lääketieteellisiin selvityksiin ja hakemukseen perustuen. Nuoriso- ja liikuntapalveluissa tehtävät päätökset tehdään aina salassapitovelvollisuutta noudattaen, joka pohjautuu lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/ 785 § 13.

Vammaisneuvoston ehdottamat muutokset myöntämisperusteisiin

Vammaisneuvoston esityksessä on tuotu esille laajasti erilaisia diagnoosien ja sairauksien lisäämisiä voimassa oleviin erityisuimakorttien myöntämisperusteisiin. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi seuraavat: nivelpsoriaasi, elinsiirtopotilaat, poikkeuksetta harvinaissairaat, joilla on tuki- ja liikuntaelimestön toimintaan vaikuttava diagnoosi, harvinainen hengityssairaus, ihosairaus, reumasairaus, sidekudossairaus tai sydänsairaus sekä lisäksi tekonivelleikkausta odottavien oikeus maksuttomaan uimahallikäyntiin.

Tämän asian valmistelua tehtäessä on perehdytty tarkasti erityisesti Kirkkonummen kunnan lähikaupunkien (Espoo, Helsinki ja Vantaa) erityisuimakorttien myöntämisperusteisiin sekä tarvittavilta osin on konsultoitu eri alojen asiantuntijoita.

Erityisuimakorttien myöntämisperusteissa ei ole valtakunnallista yhtenäistä linjaa, vaan niiden määrittäminen on kuntakohtaista ja niissä esiintyy runsaasti vaihtelua, myös perusteiden esittämistavoissa. Kirkkonummen uimahallissa käytössä oleva myynti- ja kulunvalvontajärjestelmä perustuu kortteihin, joten erityisuimakorttiin liittyvissä termeissä ja käytön toteuttamisessa on myös kuntien välillä eroavaisuuksia. Kirkkonummen kunnan erityisuimakorttien myöntämisperusteet perustuvat lääketieteellisiin syihin ja perusteissa on esitetty soveltuvin osin sekä KELA:n erityiskorvattavien sairauksien tunnus ja WHO:n ICD-10 tautiluokitus (sairauksien syitä kuvaava luokitus).

Kirkkonummen kunnan erityisuimakorttien myöntämisperusteissa on jo tällä hetkellä suoraan tai välillisesti vammaisneuvoston ehdottamien lisäyksiin liittyviä myöntämisperusteita. Esimerkiksi Kela-koodit astma (203), sepelvaltimotauti (206) ja reuma (202) oikeuttavat erityisuimakorttiin. Lisäksi on huomioitavaa, että myöntämisperuste reuma (202) kattaa kaikki merkittävät reumasairaudet. Vaikka esimerkiksi nivelpsoriasista ei ole erikseen mainittu myöntämisperusteissa, KELA:n erityiskorvausten tunnukseseen 202 sisältyy hajapesäkkeiset sidekudostaudit, reumaattiset niveltulehdukset ja niihin verrattavat tilat sekä erityiskorvaus voidaan myöntää myös psoriaasikseen liittyvän nivelsairauden ja selkärankareuman perusteella. Lisäksi myöntämisperuste lihastaudit (G70-73) kattaa noin 80 erilaista tuki- ja liikuntaelinsairauteen liittyvää

diagnoosia. Voimassa olevissa myöntämisperusteissa on myös invalidien henkilökohtainen kuvallinen pysäköintilupa, joka on 1.6.2020 alkaen muuttunut liikkumisesteisen pysäköintitunnukseksi.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle ehdotetaan, että 1.6.2020 muuttunut termi invalidien henkilökohtainen kuvallinen pysäköintilupa muutetaan termiksi liikkumisesteisen pysäköintitunnus.

Elinsiirtopotilaiden osalta myöntämisperusteissa on kuntakohtaisia eroja. Vertailukunnista Espoo ja Vantaa myöntävät elinsiirtopotilaille oikeuden erityisuimakorttiin, Helsingissä oikeutta ei ole. Kirkkonummella asuvista elinsiirtopotilaista ei ole saatavilla tarkkoja lukumäärätietoja, koska potilaslistaukset sairausdiagnoosiedoilla ei ole julkista tietoa. Elinsiirtopotilaiden osalta vaikutusten arviointi on mahdotonta ilman tarkkoja tilastotietoja. Ihotaudit eivät sisälly minkään kunnan myöntämisperusteisiin.

Vammaisneuvoston ehdotuksessa esitetään myös, että tekonivelleikkausta odottavat henkilöt saisivat maksuttoman oikeuden uimahallin käyttöön. Erityisuimakortissa ei ole maksuttomuutta, vaan erityisuimakortin hinnassa noudatetaan sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan 3.3.2022 §13 päättämää toistaiseksi voimassa olevaa hintaa. On myös huomioitavaa, että erityisuimakortin voimassa olevien myöntämisperusteiden mukaisesti

erityisuimakorttiin on oikeutettu toteutuneen proteesileikkauksen jälkeen (lonkka- ja polviproteesit).

Vuonna 2016 päivitetty Kirkkonummen kunnan erityisuimakorttien myöntämisperusteet ovat kattavat, eikä niissä ole merkittäviä eroavaisuuksia lähikuntien myöntämisperusteisiin. **Kirkkonummen myöntämisperusteissa on myös diagnooseja (motoriikan kehityshäiriö F82 ja pitkäaikaismasentuneen hoitomalli), joita muilla lähikunnilla ei ole käytössä lainkaan.**

Kunnanvaltuuston 12.12.2022 § 109 päättämän vuoden 2023 talousarvion sitovuustasona on Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakate. Uimahallin toimintatulot ja toimintakate sisältyvät vapaa-aikapalveluiden osuuteen talousarviosta. Uimahallin osalta toimintakatteeseen pääsy edellyttää toimintatulojen saamista. Vuoden 2022 aikana uimahallin toimintatulot eivät ole palanneet koronaa edeltävälle tasolle. Uimahallin, kuten myös kaikkien muiden toimintaa arvioitaessa, on huomioitava toiminnan vaikutus toimintakatteeseen.

Toistaiseksi voimassa olevan hinnaston mukaisesti erityisuimakortin vuosihinta on aikuisille 76,20 euroa ja vastaavasti 5–16-vuotiaille lapsille 38,10 euroa. **Kirkkonummella lasten erityisuimakortille on oma hinta, kun taas vastaavasti muissa vertailukunnissa erityisuimakortin hinta on kaikille oikeuden saajille sama.**

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle esitetään, että voimassa oleviin myöntämisperusteisiin ei tehdä lisäyksiä.

Erityisuimakortti ja avustajan käyttö

Vammaisneuvosto esittää, että avustajaoikeus tulisi mahdollistaa tarvittaessa myös kahdelle (2) avustajalle.

Nykyisten erityisuimakorttien myöntämisperusteiden mukaan asiakkaalle, jolle on myönnetty oikeus erityisuimakorttiin, voidaan myöntää erillisestä hakemuksesta oikeus avustajakorttiin, joka oikeuttaa yhden (1) täysikäisen avustajan sisäänkäynnin uimahalliin.

Avustajan tehtävänä on auttaa erityisuimakorttioikeuden omaavaa asiakasta uimahallitiloissa liikkumisessa sekä pukeutumisessa ja peseytymisessä. Avustajaoikeus voidaan myöntää myös harkinnanvaraisesti niille erityisuimakorttioikeuden saaneille asiakkaille, jotka hakemuksessa esittävät perustelut avustajan käytön tarpeelle.

Vammaisneuvoston esityksessä mainittu EU:n vammaiskortti on otettu käyttöön vuonna 2018. EU:n vammaiskortti haetaan jo myönnettyillä virallisilla päätöksillä (esim. kuulo-, näkö- ja puhevammaisen tulkkaus päätös, vammaispalvelulain mukainen palveluasumispäätös, näkövammaiskortti, erityisen tuen päätös) KELA:sta. Päätösten perusteella vammaiskorttiin merkitään A-tunnus, jolla voidaan todentaa avustajan tai tukihenkilön tarve tai mukanaolo.

EU:n vammaiskortti on otettu käyttöön sen jälkeen, kun Kirkkonummen erityisuimakorttien myöntämisperusteita on edellisen kerran päivitetty ja A-merkinnällisistä korteista on muodostunut yleinen käytäntö avustajatarpeen todentamiseen myös uimahalleissa.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle esitetään:

• A-merkinnällinen EU:n vammaiskortti lisätään Kirkkonummen erityisuimakorttien avustajaoikeuden perusteeksi siten, että erityisuimakorttioikeuden omaavan asiakkaan esittäessä uimahallin kassalla A-tunnuksellisen EU:n vammaiskortin, pääsee hänen avustajansa maksutta sisään.

• Maksuton avustajaoikeus mahdollistetaan erityisuimakorttioikeuden saaneelle asiakkaalle hakemuksen perusteella yhdelle-kahdelle (1-2) avustajalle.

Muut erityisuimakorttiin liittyvät asiat

Erityisuimakortti ja tietoturva

Erityisuimakorttihakemusten käsittelyssä noudatetaan Kirkkonummen kunnan tietosuojaohjeita, jotka ovat esitetty kunnan verkkosivuilla. Nuoriso- ja liikuntapalveluissa tehtävät erityisuimakorttipäätökset tehdään aina salassapitovelvollisuutta noudattaen, joka pohjautuu lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/ 785 § 13.

Asiakkaalla on GDPR:n mukainen oikeus esittää tietopyyntö ja saada jäljennökset asiakasta koskevista henkilötiedoista. Uimahallin kassalla ei käsitellä lääketieteellisiä selvityksiä tai säilytetä henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja. Lääketieteelliset selvitykset ja hakemukset toimitetaan suojatun sähköisen järjestelmän kautta ainoastaan nuoriso- ja liikuntapalveluiden erityisuimakortteja käsitteleville henkilöille.

Tiedottaminen erityisuimakorteista

Tällä hetkellä Kirkkonummen kunnan verkkosivuilla myöntämisperusteet (liikuntalautakunta 11.2.2016 § 8), hinnasto (sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 3.3.2022 § 13) sekä erityisuimakorteista vastaavan viranhaltijan yhteystiedot (vapaa-aikalautakunnan suunnittelija) ovat ajan

tasalla. Verkkosivujen saavutettavuutta voidaan kehittää käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaisesti, mutta muutoksia perusteisiin tai hinnastoihin ei voida tehdä ilman lautakunnan päätöksiä. Nettisivujen selkeyteen ja saavutettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota talven 2022 aikana ja tarvittavia päivityksiä tehdään päivitystarpeen ilmetessä. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan päätöksiä mukaiset tiedot päivitetään verkkosivuille niiden tullessa voimaan.

Vammaisneuvoston ehdottamat muut etuudet, jotka eivät liity erityisuimakortin myöntämisperusteisiin

Myöntämisperusteiden lisäämisen lisäksi vammaisneuvoston esityksessä on otettu kantaa myös Espoon mallin mukaisiin erityisryhmien uintiystäviin, omaishoitajien etuisuuksiin, uimahallin VIP-pukutilan ja -saunan käyttöoikeuksiin sekä kuntosalin käyttöoikeuksiin.

VIP-pukutilan ja saunan käyttäminen

Kirkkonummen uimahallissa on jo nyt mahdollista varata etukäteen VIP-pukutila saunoineen käyttöönsä, jos esimerkiksi avustettava ja avustaja ovat erisukupuolisia. VIP-pukutilan käyttö on mahdollista myös ilman etukäteisvarausta, mikäli ne ovat kyseisellä hetkellä vapaana. Erisukupuolisen avustajan kanssa uimahallipalveluita käyttävät henkilöt voivat siis tarpeensa mukaan hyödyntää yksityisempiä puku- ja pesutiloja.

Palvelun laajemman tietoisuuden saavuttamiseksi uimahallin verkkosivuille päivitetään palveluun liittyvä tarkempi ohjeistus.

Kuntosalin käyttöoikeus

Kuntosalin käyttöoikeuden lisäämistä erityisuimakorttiin ei nähdä perustelluksi, sillä erityisuimakortti on omaehtoisen vesiliikunnan ja vedessä tapahtuvan liikkumisen lisäämiseen tarkoitettu etuisuus. Nykyisen kuntosalitilan kasvava käyttö ei ole myöskään mahdollista, sillä uimahallin kuntosalitila on kooltaan pieni ja kyseistä tilaa käytetään mm. soveltavan liikunnan ja terveysliikunnan sekä paikallisten yhdistysten ohjatuissa ryhmissä sekä kuntalaisten omaehtoisen kuntosalitoiminnan harjoittamiseen. Kuntosalitilan käytöstä peritään korvaukset voimassa olevan hinnaston mukaisesti.

Uinti- ja kuntosaliystävätoiminta ja omaishoitajien etuudet

Uinti- ja kuntosaliystävä on Espoon oma malli, joka ei yleisesti ole käytössä muissa kunnissa tai kaupungeissa. Espoossa uintiystävä voi tulla maksutta mukaan uimahallikäynnille, vaikka erityisrannekkeen (kulunvalvontaranneke käytössä Espoossa) haltijalla olisi rannekkeessa avustajatunnus ja avustaja mukanaan.

Kirkkonummella Espoon kaltaisen uintiystävän uimahallikäyntien mahdollistamisella olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia uimahallipalveluiden talouteen. Vuonna 2019 erityisuimakortteja käytettiin 13 661 kertaa. (Koronapandemiasta johtuvista uimahallipalveluiden katkoista vuoden 2019 kävijätilastot ovat vertailukelpoisimmat.) Jos jokaisella käyntikerralla mukana olisi aikuinen uintiystävä, uimahallin käyntimaksuja jäisi saamatta noin 93 000 euroa. Vaikka uintiystävää ei jokaisella käyttökerralla olisikaan mukana, tarkoittaa tämä kuitenkin sitä, että uimahallipalveluiden tuloja jäisi saamatta.

Kirkkonummella asuvia omaishoitajia on tämänhetkisen tiedon mukaan noin 260. Osa omaishoitajista on oikeutettuja maksuttomaan +70 vuotta senioriliikuntakorttiin, omaishoitajista noin 70 % on alle 70-vuotiaita. Kirkkonummelaisten omaishoitajien uimahallikäynneistä ei ole saatavilla tilastotietoja, joten erityisuimakortista erillisen etuisuuden lisäyksen vaikutusten arviointi kustannusten osalta on hankalaa.

Yhteenveto

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle esitetään, että myöntämisperusteisiin ei tehdä lisäyksiä. Myöntämisperusteiden osalta esitetään muutoksia ainoastaan erityisuimakortin avustajakäytänteisiin sekä päivitetään yksi muuttunut termi. Kyseiset muutokset esitetään myöntämisperusteet liitteessä punaisella värillä.

Vammaisneuvoston ehdottamien muiden kuin erityisuimakortin myöntämisperusteiden etuuksien osalta sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle esitetään, että vastaukset ovat riittäviä.

Myöskään sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan 3.3.2022 § 13 päättämiin uimahallipalveluiden hintoihin ei esitetä muutoksia.

Erityisuimakorttien myöntämisperusteissa ei ole valtakunnallista yhtenäistä linjaa, vaan niiden määrittäminen on kuntakohtaista. Vuonna 2016 päivitetty Kirkkonummen kunnan erityisuimakorttien myöntämisperusteet ovat kattavat, eikä niissä ole merkittäviä eroavaisuuksia lähikuntien myöntämisperusteisiin.

Kirkkonummen myöntämisperusteissa on myös diagnooseja, joita muilla vertailukunnilla ei ole käytössä lainkaan sekä Kirkkonummella erityisuimakortissa on huomioitu eri hinnat lapsille ja aikuisille, jota vastaavasti muissa vertailukunnissa ei ole käytössä.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta on hyväksynyt 3.3.2022 § 13 Nuoriso- ja liikuntapalveluiden maksut 1.4.2022 alkaen sekä kunnanvaltuusto on hyväksynyt 12.12.2022 § 109 vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2024–25 taloussuunnitelman. Talousarvion sitovuustasona on Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakate. Uimahallin toimintatulot ja toimintakate sisältyvät vapaa-aikapalveluiden osuuteen talousarviosta.

Vapaa-aikapalveluiden suunnittelija Ville Saikko on asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.